

ПРОМЕНИТЕ В ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

ОТ М. ОКТОМВРИ 2017 Г.

Изминаха почти десет години от влизането в сила на новия Граждански процесуален кодекс, който замени кодекса от 1952 г. Още при обсъждането на проекта му бяха изразени сериозни възражения от страна на практикуващи юристи. Те изразиха опасения, че в него са заложили рискове, които ще доведат до проблеми в прилагането на закона и до нарушения в правата на гражданите и юридическите лица. Въпреки възраженията, кодексът беше приет набързо, без да бъдат съобразени направените препоръки. Практиката през последните почти десет години обаче доказва, че опасенията на юристите са били основателни и наложи сериозна, макар и непълна ревизия на кодекса. Измененията на кодекса влязоха в сила на 30.10.2017 г.

Промените са в няколко насоки. Тяхната цел е подобряване на правоприлагането и увеличаване на възможността на страните за ефективно упражняване на правото на защита. За целта се извършват промени във всички етапи на производството – от връчването на документи и книжа в началото на исковия процес до изпълнителното производство и неговото прекратяване.

Наличието на много случаи, при които страните не са разбрали, че срещу тях е образувано съдебно производство, наложи промени в режима на връчването на съдебните книжа. С последните промени в закона се внасят промени в призоваването, за да се създадат реални гаранции за участието на гражданите в съдебното производство. Със същата цел се въвежда и правило, което не беше прието при обсъждането на промените в Административно-процесуалния кодекс, че по време на съдебната ваканция по Закона за съдебната власт и през дните, обявени за официални празници, сроковете спират да текат за страните.

Изрично се урежда как се изчислява държавната такса по исковете за съществуване, за унищожаване или за разваляне на договор с предмет вещни права върху имот и за сключване на окончателен договор с такъв предмет. Въвежда се правилото, че за един защитим материален интерес се дължи една държавна такса.

Многото случаи, при които за незначителни по размер задължения в изпълнителното производство се кумулират разноски, неколккратно превишаващи размера на задълженията, наложиха въвеждането на промени в правилата, уреждащи отговорността за разноските на длъжниците по изпълнителните дела. Отново с оглед защитата на интересите на длъжника и във връзка със създадената неправилна съдебна практика в изпълнителното производство се въведе принципът на съразмерността, както в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс. Това изменение препятства възможността за малки по размер задължения да се продават недвижими имоти на значително по-висока стойност и по този начин да се причиняват имуществени вреди на длъжниците.

С оглед защитата на ищеца се въвежда допълнителна уредба на подсъдността по някои категории искове. Допълни се, че прекият иск на увреденото лице, спрямо което застрахователят е отговорен, се предявява и по постоянния адрес или седалище на ищеца или по местонастъпване на застрахователното събитие.

Въвежда се изискване за посочване на банкова сметка в исковите молби по осъдителните искове, за да могат ответниците да погасят задълженията си доброволно и да се спести ненужното водене на съдебни производства и натрупването на разноски. Банковите сметки следва да бъдат посочвани и в заявленията за издаване на заповед за изпълнение.

Въвеждат се промени в касационното обжалване. Не бяха приети предложенията за цялостно отпадане на производството по допускане на касационното обжалване. Вместо това се увеличават хипотезите за допускане на касационно обжалване. Като основания за допускане се включва противоречието с актовете на Конституционния съд и Съда на Европейския съюз. Въвежда се правилото, че независимо от другите предпоставки, въззивното решение се допуска до касационно обжалване при вероятна нищожност или недопустимост, както и при очевидна неправилност. Така формулирани, основанията отново позволяват широко тълкуване. Вероятно във връзка с тяхното прилагане ще възникнат допълнителни проблеми и необходимост от уточняване в практиката.

Въвеждат се промени в заповедното и изпълнителното производство и във връзка със спирането на изпълнението. Целта е длъжниците да запазят имуществото си, докато се води съдебният процес, за да се установи дали вискателят действително има вземане срещу тях.

С промените в закона се увеличават възможностите на страните за обжалване на действия на частния съдебен изпълнител. Освен отказа на съдебния изпълнител да извърши исканото изпълнително действие и спирането и прекратяването на принудителното изпълнение, вискателят вече може да обжалва отказа на съдебния изпълнител да извърши нова оценка. Длъжникът до момента можеше да обжалва постановлението за глоба и насочването на изпълнението върху несеквестрируемо имущество, отнемането на движима вещ или отстраняването му от имот поради това, че не е надлежно уведомен, както и постановлението за разноските. След промяната на закона вече може да обжалва и отказа на съдебния изпълнител да извърши нова оценка, определянето на трето лице за пазач, както и отказа на съдебния изпълнител да спре и прекрати принудителното изпълнение. Въвежда се и нов термин „приключване“ на принудителното изпълнение. Отказът на съдебния изпълнител да приключи изпълнението, може да бъде обжалван и от вискателя, и от длъжника.

Уреждат се електронният заповед върху вземане по сметка в банка, който от дълго време беше обект на обсъждане в публичното пространство.

Правят се изменения в режима на публичната продажба. Предвижда се изрично съобщаване на заключението на вещото лице на страните. Те имат възможност в 7-дневен срок да го оспорят. Въвеждат се промени при извършването на наддаването. Допълнително се урежда провеждането на електронни публични търгове.

Урежда се възможността за изпълнение върху обособена част от предприятие и изпълнението върху права върху обекти на индустриална собственост.

Предприетите стъпки за изменение на Гражданския процесуален кодекс са в положителна насока. Те ще доведат до преодоляване на някои съществени проблеми в закона. Поради съпротивата срещу промяната в крайна сметка обаче постигнатите резултати са частични. Това частично поправяне на недостатъците крие рискове от възникването на нови проблеми в практиката. Необходимо е да се направи и следващо изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс.

адв. Камелия Николаева Йотова